

S. Sayısı : 88

Niğde mebusu Faikın, belediye kanununun 15 nci maddesi- nin 26 ncı fıkrasına müzeyyel kanun teklifi ve Dahiliye ve Adliye encümenleri mazbataları (2/114)

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1580 numaralı belediye kanununun belediyelerin suları idare etmeleri hakkındaki 15 nci maddesi kaynakların belediye sınırları içinde bulunması itibarile tedvin edilmiş olub membaların belediye hududları ilerisinde bulunması ihtimalini derpiş etmediğinden bu yüzden suların idaresi çok müşkül ve bazı ahval de muhal bir mahiyet almıştır. Bir çok kasabaların bağlarını, bahçelerini sulayan sular ve çeşme suları, membalarından itibaren, vaktile açılmış arklarla (cetvel) gelmektedir. Bu arklar bazan bir veya daha ziyade köylerin sınırları içinden geçmektedir. Mahallerinde cari tea- müle binaen bazan da bu köylerde suları muayyen ve mahdud saatlerde çevirib kendi arazilerini su- lamak hakkı vardır. İçme suları yoksa ekseriya vakıflar suyu köyden geçirirken bunlara birer ikişer çeşmelik su ayırdıktan sonra bakiyesini cetvellerle kasabaya indirmişlerdir. Memleketimizin bir çok kısmında suların vaziyeti bu merkezdedir. Bu kanun hükümlerinin kasabalar hududile mukayyed olması ve suların yolları üzerinde bulunan köylerin suları muayyen zamanlar hari- cinde de çevirib kasabayı kuraklığa mahkûm etmek ve içme suları üzerinde yeniden çeşme yap- mak çamaşır yıkamak, hayvan veya bahçe sulamak için batacak açmak veya yolunu tıkayarak etrafa ta- sırmak gibi mahsulât ve umumî sıhhat ve ihtiyaç noktasından pek vahim ve çok endişesiz teca- vüzlerine karşı kanunun sakit bulunması belediye idarelerinin bu gibi ahval karşısında idari ve cezai bir karar ittihaz edememelerini intaç ile kanunun asıl hedef ve gayesini heder ettiği ve bilûmum kararlarının hüküm ve nüfuz dairesi belde hududlarile mukayyed olan belediye dairelerinden su- ların idaresine salâh getirecek tedbirler ve kararlar zuhuruna da imkân bırakmadığı cihetle halkın mühim bir ekseriyeti ve memleketin hasılâtı pek çok zarar görmektedir. Cetvellerin köy içi ve daha yukarı kısımlarının ayrılmasını ve suyun selâmetile akmasını temin edecek tesisat ve in- saatın vücade getirilmesi ve bunların nezaret altına alınarak muhafazası gibi belediyelerin en esas- lı vazife ve haklarını bile mevzubahs etmemiş olan bu 15 nci madde noksanlarının telâfisine medar olmak üzere 26 fıkrasına bir fıkra ilâvesini teklif ve kaleme aldığım lâyhayı bağı olarak takdim ediyorum efendim.

21 - V - 1934

Niğde

Faik

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Karar No. 68

Esas No. 2/114

26 - VI - 1934

Yüksek Reisliğe

1580 sayılı belediye kanununun şehir ve kasa- balara aid suların belediye hududları içinde idare usullerini gösterir hükümleri ihtiva ettiği halde

kaynakları belediye sınırları dışında bulunan suların idaresi hakkında kaydi havi bulunmama- sından şehir ve kasabalar su ihtiyacının salim ve

muntazam bir surette temini mümkün olamadığından bahsile kanuna bu yolda hükümler ilâvesi-ne dair Niğde mebusu Faik tarafından yapılan kanun teklifi encümenimize havale buyurulmuş olmakla teklif sahibinin ve Dahiliye ve Nafra vekâletleri mümessillerinin de hazır bulunduğu toplantımızda okundu:

Bir çok şehir ve kasabalara gelen suların kaynakları belediye sınırları dışında bulunduğu ve su yolu üzerindeki köylülerin bağ ve bahçelerini sulamak bahanesile ekseriya istihkaklarından fazla su alarak şehir ve kasabalar halkının hatta içme su ihtiyacını bile tazyik eyledikleri anlaşıldığı gibi bazı eşhasın suyu telvis edecek hareketlerde bulunduğu görülmektedir.

Belediyelerin bu gibi hallerde ahkâmı umumiye dairesinde takibatta bulunmaları tabii ise de bir şehir ve kasaba su ihtiyacının ne kadar sürat ve intizamla temini zarureti varestei izah oldu-

ğundan bu işlerin süratle neticelendirilmesi hususunda bazı hususî tedbirler alınması lüzumlu ve faydalı görülmüş bulunmakla ilişik kanun teklifinin Ulu Heyetin isabetli görüşüne arzına 11 - VI - 1934 tarihinde karar verilmiştir.

Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Dahiliye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Tekirdağ	Çanakkale	
Cemil	Şükrü	
Aza	Aza	Aza
Çorum	Giresun	Bursa
İ. Kemal	Münir	Emin Filikri
Aza	Aza	Aza
Rize	Adana	Trabzon
Esad	Ali Münif	Fatin
Aza	Aza	
Malatya	Zonguldak	
Vasıf	Rifat	

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye encümeni
Karar No. 18
Esas No. 2/114

22 - XII - 1934

Yüksek Reisliğe

1580 sayılı belediye kanununun 15 nci maddesinin 26 ncı bendine bir fıkra ilâvesi hakkında Niğde sayısları Faik Soylunun teklifi ve Dahiliye encümeninin lâyiha ve esbabı mucibe mazbatası teklif sahibi ve Dahiliye vekâleti mahalli idareler müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Türkiyede bilhassa Orta Anadolu'da tek başına bir beldenin yahud bir belde ile bir köyün ve halklarının müşterek ihtiyaçlarına mahsus suların idaresi, iyi tanzim edilmemiş olmasından dolayı eksiksiz ihtilâflar çıkmakta sular, kaynakları ve yolları bakımsızlıktan bozulmakta, sıhhat şartlarını kaybetmekte olması itibarıyla teklifin esası pek yerinde ve gerekli görülmüştür.

Sular hakkındaki 831 sayılı kanun halkın müşterek ihtiyacını mahsus suları belediye teşkilâtı olan yerlerde belediyelerin, olmayan yerlerde ihtiyar meclislerinin idaresine bırakmış

ve esaslı bir çok hükümler de koymuş olduğu halde bir belde ile bir veya bir kaç köyü alâkadar eden suların idare yordamları, gerekli masraflarının ne yolda bulunabileceği, suyun kaynağı belediyenin veya köyün sınırları haricinde ise suyu, yolunu, kaynağını korumak için salâhiyetli makamın kim olabileceği ve salâhiyet derecesi ve alınacak tedbirlerin müeyyedeleri hakkında hükümler konmamış olduğu görülmüş olmakla lâyihanın bu noksanlara mümkün mertebe karşılanarak sular hakkındaki 831 sayılı kanuna eklenmesi muvafık görülmüştür.

Birinci madde belediyenin idaresine bırakılan sular üzerindeki belediyenin, ikinci maddede köye aid sulara köy ihtiyar meclisinin salâhiyet ve iktidarının kaynağa kadar gideceğini göstermek için yazılmıştır.

Şehir ve kasabalarla köylerin ortak sularının ortaklama idaresi her zaman bir ihtilâf zeminine olabileceği düşünülerek taksim edilmesi

esası konmuştur. Taksim mecburiyeti ayrılan paylardan istifade şartına bağlıdır. Filhakika bir belde ile iki köyün ortak sularının üçe ayrılması halinde belde için istifade mümkün olub da köyler için istifade edilemeyecek hale gelmesi muhtemeldir. Bu takdirde o su taksim edilmeyecektir. Ancak iki köy paylarını taamüllerine göre idare etmek üzere beldenin suyunu ayırmak kabilsen ihtilâf zeminini daraltacağı açıktadır olduğundan buna da mâni olunmayacaktır.

Tüm hisseler ayrılmadığı veya bir iki hisse yine ortak kaldığı takdirde teamüllerine göre de idarede bir zorluk ve anlaşamamazlık yoksa öylece ve eskisi gibi yürüyüp gidecektir. Eski teamülün yürümesi bu günün ihtiyaçlarına, anlayışlarına uygun gelmiyorsa alâkalırlar belediye kanunu hükümlerine göre bir birlik kurarak bu birliğin elile idare edeceklerdir. Belediye kanununun hükümleri dairesinde ittifak ile birlik kurulmadığı takdirde en büyük idare âmiri müdahale edecek, birlik kurduracak, su idaresine bir düzen verecektir. Üçüncü ve dördüncü maddeler bu maksadları temin için yazılmıştır.

Beşinci maddede teamül, taksimi yapacak heyetin kuruluş yordamı ve kararlarına itiraz bozulma yolu ve yalnız intifa payı olarak idare heyetince tesbit olunacak miktara razı olmayanların mahkemeye de gidebileceği ve fakat katî bir hüküm alıb getirinceye kadar idare heyetinin itiraz üzerine vereceği veya itiraz olunmayan kararların hükmü yürütüleceği gösterilmiştir.

Altıncı maddede müşterek suların ihtiyaçlarını karşılayacak masrafların tevzi ve tahsili yolları açık yazılmış, yedinci maddede kaynakların korunması için hükümler konmuştur.

Bu lâyiha ile belediyelere sınırı dışındaki kaynağa kadar bakma, temizleme, koruma gibi yu-

muşlar verildiği, salâhiyetler tanındığı için tedbir ve karar almak mevkiinde bulunmaktadırlar. Alacakları tedbir ve kararlara aykırı hareket edenler hakkında bir ceza vermek salâhiyetini tanımak zaruridir. Aksi halde hiç amelî faide olmayacaktır. Bunun için belediyenin alabileceği tedbirlere muhalefet edildiği takdirde ceza olmayacaktır. Bunun için belediyenin alabileceği tedbirlere muhalefet edildiği takdirde ceza verebilecekleri gösterilerek kaza salâhiyetlerinin hududu tevsi edilmiş ve birlikle idare olunan sular da bu cezayı vermek salâhiyeti birliğe de tanınmıştır.

Bir şehir, kasaba veya köye giden su, diğer bir köy içinden geçmekte ise bu suyu köyün dışına almak veya üzerini kapatmak gibi pislikten korunması için hükümler konması konuşulmuş ise de bu maksadı köy kanunu ve diğer kanunlar ve bu eş temin etmekte olduğu anlaşılacak yeni bir madde yazılması gerekli bulunmamıştır.

Bu esaslara göre yeniden yazılan lâyiha elin acele bir ihtiyacını önleyeceğinden müstacelen müzakere edilmesini teklif ederiz.

Meclisin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunuldu.

Adliye E. Reisi	Bu. M. M.	Kâtib
Çorum	Kayseri	Trabzon
Münir	S. Azmi	Raif
Aza	Aza	Aza
Antalya	Antalya	Balıkesir
Haydar	Numan	Vasfi
Aza	Aza	Aza
Çanakkale	Edirne	Erzincan
Osman Niyazi	Hasan Hayri	Abdülhak Fırat
Aza	Aza	Aza
Kayseri	Kocaeli	Konya
A. Tevfik Şatır	Ragıp Akca	Sırrı Höcek
Aza	Aza	
Muğla	Tokad	
N. Tuna	Nâzım Poroy	

NİĞDE MEBUSU FAİKİN TEKLİFİ

1580 numaralı belediye kanununun 15 nci maddesinin 26 ncı fıkrasına bir fıkra ilâvesi hakkında kanun lâyihası

MADDE — Şehir ve kasaba sularının membaları dışında bulunduğu takdirde membadan belediye sınırına kadar olan mesafe dahilindeki mahallerde ve köylerde teamüle hâlel gelmemek üzere belediyeler icab eden muhafaza ve idare tedbirlerini almağa ve lüzumunda belediye ahkâmı cezaiye kanununu tatbika mezun ve memurdur.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1580 numaralı belediye kanununun 15 nci maddesinin 26 ncı bendini değiştiren kanun

MADDE 1 — 1580 numaralı belediye kanununun 15 nci maddesinin 26 ncı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

« Belediye hududu dahilindeki müşterek bağ, bahçe, tarla ve bostanların müşterek su kanallarını temizlettirmek, bozulan yollarını tamir ve bu husustaki masrafları alâkâdarlardan tahsil etmek;

Bahçe, tarla, bostanların ve umumî yerlerin su birikintilerini kurutmak ve kurutturmak, umumî ve hususî navuzların sularını şartlara uygun surette vakit vakit değiştirmek ve taziletmek;

Belediye, gelen suların kaynakları belediye sınırı dışında bulunduğu takdirde aşağıda yazılı hükümler dairesinde hareket olunur:

A) Suyun başından belediye sınırına kadar olan mesaha dahilindeki alâkalı köy ve çiftliklerle sair alâkalı kimselerin teamülen istifade edegelmekte oldukları su miktarı; belediye encümenleriyle köy ihtiyar meclislerinin ve çiftlik sahiplerinin ihtihab edecekleri birer murahhas ve sair alâkalılardan mürekkep bir komisyon tarafından tesbit olunur. Bu komisyonun vereceği karar alâkalılara tebliğ olunduğu gibi belediyelere ve köy odalarına talik olunarak ilân olunur.

Bu kararlara tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde mahallî idare heyetine itiraz olunabilir. İtiraz vukuunda bizzat en büyük mülkiye âmirinin riyasetinde idare heyetinden iki aza mahalline giderek işi tetkik eder. Bu heyetin raporu üzerine idare heyeti bir hafta içinde bu hususta karar vermeye mecburdur.

İtiraz vaki olmazsa komisyonun kararı vali veya kaymakamın tasdikile tamamlanır.

B) Teamülün tesbit ve tasdikından sonra su başından belediye sınırına kadar olan su yollarının lüzumunda onarılması ve temizlenmesi ve suyun sıhhi vasıf ve vaziyetlerinin temini için muktazi masraflara belediye ile alâkalılar muayyen su hisseleri nisbetinde iştirak ederler. Bedenen çalışmak isteyen alâkalıların bedeni mesaipleri iştirak hisselerine mahsub olunur.

ADLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

368 sayılı sular kanununa eklenen
kanun lâyihası

MADDE 1 — Bir belde veya belde halkının müşterek ihtiyacına mahsus suların kaynakları belediye sınırı dışında bulunsun bile su yollarının ve kaynaklarının bakımı, onarılması, temizlenmesi, ve suyun sıhhat şartlarına uygun bir halde bulundurulması belediyelere aittir.

MADDE 2 — Bir köy veya köy halkının müşterek ihtiyacına mahsus suların kaynakları kendi sınırı dışında ise yukarıki maddede yazılı yumuşları köy ihtiyar meclisi yapar.

MADDE 3 — Şehir ve kasabalarda köylerin ortak sularındaki intifa payları mevcut belgelere ve taamüllere göre tesbit olunur. Paylardan başlı başına istifade edilebilirse hisseler ayrılır. Edilemezse tesbit olunub katileşen taamüllerine göre ortaklama idare olunur.

MADDE 4 — Ortaklama idare olunacak suları, alâkalı olan şehir ve kasabalarla köyler belediye kanunu hükümlerine göre tesis edecekleri bir birlik marifetile de idare edebilirler.

Anlaşamamazlık yüzünden taamüllere göre veya birlik yapılarak idaresi yoluna konulmayan ortak sular, en büyük idare âmirinin kararı ve ekseriyetin reyî ile kurulacak bir birlik tarafından idare olunur. Birliğin ekseriyetle verdiği kararlara uymak bütün alâkalılar için mecburidir.

MADDE 5 — Bu kanunda gösterilen tesbit ve ayırma işleri belediye encümenleri, ihtiyar meclisleri ve muayyen hisseli hakikî ve hükmî şahıslar tarafından seçilecek birer aza ve belediye reisinin reisliği altında toplanacak bir komisyon tarafından yapılır. Komisyona aza seçmekten kaçınanlar namına mahallin en büyük idare âmiri tarafından birisi gönderilir. Komisyonların ekseriyetle verecekleri karar muteber olup belediyeye ve köy odalarına asılmak suretile ilân ve alâkalılara tebliğ olunur. Tebliğden on beş gün içinde alâkalılar bu kararlara karşı idare heyetine yazılı itirazda bulunabilirler. İdare

C) Alâkalılar belediyenin tesbit edeceği masraf miktarına yedi gün içinde mahallî idare heyeti nezdinde itiraz edebilirler.

D) Fevâklâde ahvalde belediye evveleminde lâzmgelen tedbirleri alır ve icab eden masrafı yapar.

İşbu masraf bilâhare alâkalılara (B) fıkrası mucfince tevzi olunur.

E) Belediye; bu gibi suların tahribden korunması, iyi muhafaza ve idaresi ve sıhhi bir halde bulunması hususlarında icab eden tedbirleri alır.

Bu bapta belediyelerin aldıkları tedbirlere ve ittihaz eyledikleri kararlara riayet etmeyenler hakkında umuru belediyeye müteallik ahkâmı cezaiyeye dair kanun hükümleri tatbik olunur.

F) Masrafa iştirak hisselerini vermeyenler hakkında tahsili emval kanunu hükümleri dairesinde hareket edilir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

heyetleri bu itirazları her işten önce tetkik ve hallederler. Bu kararlarla, gününde itiraz olunmayan ve idare âmiri tarafından da tasdik olunmuş bulunan kararlar katidir. Bu suretle tesbit olunan intifa payına razı olmayanlar mahkemeye müracaat edebilirler. Şu kadar ki mahkemedен aksine katı bir karar alınıncaya kadar komisyonun kararları tatbik olunur.

MADDE 6 — Taamül tesbit olunarak katileştirildikten sonra su başından belediye sınırna kadar olan müşterek su yollarının bakımı, onarılması, temizlenmesi ve suyun sıhhat şartlarına uygun bir halde bulundurulması için gerekli olan masraflar belediye ile hisselilere payları nisbetinde tevzi ve tahsil olunarak sarfedilir.

Fevkalâde hallerde belediye önce gerekli olan tedbirleri alır ve masrafları yapar ve alâkalılardan hisselerini ister.

Bedenen çalışmak isteyen alâkalıların mesai-leri iştirak hisselerine sayılır.

Alâkalılar belediyenin, varsa birliğin tesbit edeceği masraf miktarına tebliğinden yedi gün içinde o yerin idare heyetine yazılı itirazda bulunabilir. İdare heyetinin vereceği kararlar katidir.

MADDE 7 — İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye veya ihtiyar meclisleri tarafından yasak edilebilir.

MADDE 8 — Kaynağı belediye sınırı dışında bulunan suların kaynak ve yollarının bakımı, korunması, sıhhat şartlarına uygun bir halde bulundurulması ve idaresi için belediyenin alacakları tedbir ve kararlara ve yedinci madde hükümlerine göre yasaklarına aykırı hareket edenler hakkında belediye ceza vermek salâhiyetini, belediye sınırna bağlı olmaksızın kaynağa kadar gider. Birlik kurulmuş ise bu salâhiyeti birlik kullanır.

MADDE 9 — Masraf ve iştirak paylarını vermeyenler hakkında tahsili emval kanunu hükümleri tatbik olunur.

MADDE 10 — Bu kanun neşri gününden muteberdir.

MADDE 11 — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe Başvekil, Dahiliye ve Sıhhat ve içtimalî muavenet vekilleri memurdur.